

Dosarul nr. 3ra-432/21

Prima instanță: Curtea de Apel Cahul (jud: V. Movilă, N. Veleva, N. Chirov)

ÎNCHEIERE

11 iunie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Victor Burduh
Nicolae Craiu

examinând admisibilitatea recursurilor depuse de către Guvernatorul Găgăuziei, reprezentat de către Andrei Sobor și de către Adunarea Populară a Găgăuziei,

în cauza de contencios administrativ la acțiunea depusă de Oficiul teritorial Comrat al Cancelariei de Stat împotriva Adunării Populare a Găgăuziei și a Guvernatorului Găgăuziei, terț Ministerul Educației, Culturii și Cercetării a Republicii Moldova cu privire la contestarea parțială a actului administrativ normativ,

împotriva hotărârii din 04 februarie 2021 a Curții de Apel Cahul,

c o n s t a t ă :

La data de 21 iulie 2016 Oficiul teritorial Comrat al Cancelariei de Stat a depus la Judecătoria Comrat cerere de chemare în judecată în ordinea contenciosului administrativ împotriva Adunării Populare a Găgăuziei și a Guvernatorului Găgăuziei, terț Ministerul Educației, Culturii și Cercetării a Republicii Moldova, prin care a solicitat anularea unor prevederi din legea locală a U.T.A. Găgăuzia cu privire la învățământ.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că, la 28 aprilie 2016, prin hotărârea nr. 474-XXXII/V a Adunării Populare a Găgăuziei a fost aprobată Legea învățământului U.T.A. Găgăuzia nr. 68-XXXII/V, despre ce a fost informat prin scrisoarea pârâtei nr. 59-03/1- 01 din 25 mai 2016.

În opinia sa Legea învățământului U.T.A. Găgăuzia este ilegală în fond, ca fiind emisă contrar prevederilor legii și anume, vine în contradicție cu prevederile Constituției Republicii Moldova și în special cu ale legislației naționale care formează cadrul juridic al educației, motiv pentru ce a fost sesizată instanța.

Astfel, în art. 2 al Legii învățământului U.T.A. Găgăuzia s-a stabilit că legislația națională, inclusiv Constituția Republicii Moldova, a reglementat raporturile juridice în domeniul învățământului U.T.A. Găgăuzia, în partea în care nu contravine legislației locale.

Prevederile date fiind contrare art. 12 alin. (6) din Legea privind statutul juridic special al Găgăuziei (Gagauz-Yeri), care stipulează expres că, actele normative ale Găgăuziei care contravin Constituției Republicii Moldova se declară nule.

Reclamantul a invocat că, în contradicție cu art. 6 din Legea învățământului U.T.A. Găgăuzia, standardele educaționale de stat nu pot fi definite, elaborate sau aprobate de autoritățile locale cu luarea în calcul a propunerilor Ministerului Educației, Culturii și Cercetării a Republicii Moldova or, ministerul este autoritatea publică centrală care are competența de aprobare a standardelor educaționale de stat conform art. 39 din Codul educației nr. 152 din 17 iulie 2014. De asemenea, în decizia nr. 21 din 10 decembrie 2013 al Curții Constituționale de inadmisibilitate a sesizării nr. 46j/2013 pentru controlul constituționalității unor prevederi din planul-cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal pentru anul de studii 2013-2014, aprobat prin ordinul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova nr. 679 din 04 iulie 2013, Curtea a menționat că, pornind de la obligația pozitivă a statului de a asigura dreptul la instruire, autoritățile publice centrale sunt obligate de a aproba planul-cadru de învățământ unic pentru predarea disciplinelor școlare, iar elaborarea listei disciplinelor și a denumirilor acestora este prerogativa autorității publice centrale.

A invocat că în art. 7 din Legea învățământului U.T.A. Găgăuzia este prevăzută studierea limbilor în domeniul educației. Astfel, în § 34 din decizia nr. 21 din 10 decembrie 2013, Curtea Constituțională a reținut că promovarea politicii lingvistice de stat ține de competența Ministerului Educației, Culturii și Cercetării a Republicii Moldova, competență ce se desprinde din principiile constituționale, potrivit cărora dreptul de a alege limba de educare și instruire a persoanelor se asigură de către stat, în condițiile legii. Prevederi similare se conțin și în art. 10 din Codul educației. Mai mult ca atât, sintagma „limba română” nu se regăsește în Legea învățământului U.T.A. Găgăuzia.

Reclamantul a menționat că art. 8 din Legea învățământului U.T.A. Găgăuzia, stabilește că actele de studii sunt eliberate în trei limbi, potrivit formatelor elaborate și aprobate de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova. În condițiile în care se prevede utilizarea modelului diplomei conform formatului aprobat de minister, consideră că este incorectă indicarea unilaterală a limbilor în care se completează actele de studii.

Astfel, Republica Moldova, fiind parte a Procesului Bologna eliberează acte de studii în două limbi: limba română și limba engleză. În același timp, pentru învățământul superior instituțiile de învățământ superior eliberează suplimentul la diploma de studii în limbile română și engleză. Reclamantul a declarat că sunt neîntemeiate condițiile referitoare la pregătirea specialiștilor, instituite la art. 25 alin. (8) și art. 27 alin. (6) din Legea învățământului U.T.A. Găgăuzia, întrucât

contravin prevederilor art. 36, 60 și 89 din Codul educației, fiind astfel inacceptabilă accesarea la studii în învățământ profesional tehnic sau superior în bază de studii care atestă absolvirea școlii de arte plastice, de muzică sau de sport. La fel, prevederile art. 9 lit. n) și art. 28 alin. (2) și (3) din Legea învățământului U.T.A. Găgăuzia, care stabilesc participarea reprezentanților autorităților locale în organele de conducere ale instituției de învățământ superior, contravin principiului autonomiei universitare.

A mai indicat că, art. 33 din Legea învățământului U.T.A. Găgăuzia prevede procedura de licențiere a instituțiilor de învățământ private, fără a conține prevederi referitoare la instituțiile publice, ceea ce denotă concurență neloială și intră în contradicție cu Legea privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător nr. 451 din 30 iulie 2001, unde sunt enumerate organele abilitate în acordarea licenței și domeniile de reglementare a activităților de licențiere.

A susținut că, analiza efectuată și prezentată autorităților U.T.A. Găgăuzia relevă și alte prevederi necorespunzătoare legii, aproape la fiecare articol sau alineat din Legea învățământului U.T.A. Găgăuzia fiind identificate incompatibilități cu prevederile Constituției Republicii Moldova, Codului educației și alte acte legislative și normative ale Republicii Moldova.

Mai mult ca atât, reclamantul a invocat și ilegalitatea actului administrativ contestat ca fiind emis cu încălcarea competenței, or, conform art. 60 alin. (1) din Constituție, Parlamentul este organul reprezentativ suprem al Republicii Moldova și unica autoritate legislativă a statului.

Într-adevăr, în art. 12 alin. (2) lit. a) din Legea privind statutul juridic special al Găgăuziei (Gagauz-Yeri) nr. 344 din 23 decembrie 1994, se enumeră „învățământul” în lista domeniilor în care Adunarea Populară adoptă legi locale.

Legea privind statutul juridic special al Găgăuziei (Gagauz-Yeri) este o lege organică și respectiv, nici o lege organică nu poate fi pusă în condiții de superioritate față de alte legi organice adoptate de Parlament. Prin urmare, la adoptarea Legii învățământului U.T.A. Găgăuzia, au fost ignorate prevederile constituționale referitoare la ierarhia actelor normative și au fost depășite competențele de reglementare.

De asemenea, reclamantul a menționat că, Legea învățământului U.T.A. Găgăuzia a fost emisă și cu încălcarea procedurii, în condițiile în care imperfecțiunile și lacunele constatate denotă că textul legii nu a fost consultat (avizat) cu ministerul, personalul didactic și mediul academic. Astfel, au fost neglijate principiile de bază ale legiferării, precum transparența, publicitatea sau accesibilitatea actului normativ.

A solicitat anularea prevederilor Legii învățământului U.T.A. Găgăuzia nr. 68-XXXIV din 28 aprilie 2016.

Prin Legea nr. 116 din 19 iulie 2018, a fost adoptat Codul administrativ al Republicii Moldova, care în conformitate cu art. 257 alin. (1) Cod administrativ a intrat în vigoare la 01 aprilie 2019, iar potrivit alin. (2), la data intrării în vigoare a prezentului cod Legea contenciosului administrativ nr. 793-XIV din 10 februarie 2000 a fost abrogată.

Prin încheierea din 01 aprilie 2019 a Judecătorei Comrat, sediul Central, cauza enunțată a fost strămutată în temeiul art. 199 alin. (2) în coroborare cu art. 191 alin. (2) Cod administrativ, conform căroră, curțile de apel soluționează în primă instanță acțiunile în contencios administrativ împotriva actelor administrative normative, care nu se supun controlului de constituționalitate, la Curtea de Apel Comrat pentru examinare, conform competenței.

Prin demersul din 31 iulie 2019 a Președintelui interimar al Curții de Apel Comrat, a fost expedit dosarul la Curtea Supremă de Justiție pentru soluționarea posibilității și necesității strămutării cauzei nominalizate spre examinare în altă instanță de același grad, întrucât la Curtea de Apel Comrat nu este posibil de a forma complet pentru examinarea acesteia, iar prin încheierea din 11 decembrie 2019 a Curții Supreme de Justiție, cauza de contencios administrativ vizată a fost strămutată pentru examinare la Curtea de Apel Cahul.

După parvenirea dosarului, la data de 04 martie 2020 Guvernatorul Găgăuziei a depus cerere, prin care a solicitat atragerea în calitate de terț în proces a Direcției Generale de Învățământ a Găgăuziei, iar în cadrul ședinței de judecată din 05 martie 2020 instanța de judecată a pus în discuție chestiunea cu privire la atragerea în proces în calitate de terț și a Ministerului Educației, Culturii și Cercetării a Republicii Moldova.

Prin încheierea din 05 martie 2020 a Curții de Apel Cahul, menținută prin decizia din 27 mai 2020 a Curții Supreme de Justiție, a fost respinsă cererea privind atragerea în proces în calitate de terț a Direcției Generale de Învățământ a Găgăuziei.

Prin încheierea din 03 septembrie 2020 a Curții de Apel Cahul, acțiunea depusă de Oficiul teritorial Comrat al Cancelariei de Stat a fost declarată inadmisibilă în temeiul art. 207 alin. (2) lit. a) Cod administrativ, pe motiv că există o hotărâre judecătorească definitivă cu privire la un litigiu între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeuri de drept.

Prin decizia din 28 octombrie 2020 a Curții Supreme de Justiție, a fost admis recursul depus de Oficiul teritorial Comrat al Cancelariei de Stat. A fost anulată încheierea din 03 septembrie 2020 a Curții de Apel Cahul, în cauza de contencios administrativ la acțiunea depusă de Oficiul teritorial Comrat al Cancelariei de Stat împotriva Adunării Populare a Găgăuziei și a Guvernatorului Găgăuziei, terț Ministerul Educației, Culturii și Cercetării a Republicii Moldova, cu privire la anularea unor prevederi din Legea locală a U.T.A. Găgăuzia cu privire la învățământ, cu remiterea cauzei la rejudecare în Curtea de Apel Cahul, în același complet de judecată.

Prin hotărârea din 04 februarie 2021 a Curții de Apel Cahul acțiunea depusă de către Oficiul Teritorial Comrat al Cancelariei de Stat împotriva Adunării Populare a Găgăuziei și a Guvernatorului Găgăuziei, terțul Ministerul Educației, Culturii și Cercetării a Republicii Moldova, cu privire la anularea prevederilor Legii învățământului U.T.A. Găgăuzia nr. 68-XXXII/V din 28 aprilie 2016, a fost admisă.

Au fost anulate ca fiind ilegale prevederile Legii învățământului U.T.A. Găgăuzia nr. 68-XXXII/V din 28 aprilie 2016, și anume:

art. 2 alin. (1) sintagma „ce nu este reglementată de normele prezentei legi, și de către alte legi și acte normative, ce sunt în vigoare pe teritoriul U.T.A. Găgăuzia”. (2) sintagma ”trebuie să corespundă normelor prezentei legi, și altor legi a Găgăuziei”;

art. 6 alin. (2) sintagma „ce nu contravine legii Republicii Moldova «cu privire la statutul juridic special al Găgăuziei» și prezentei legi”. (3) Procedura pentru elaborarea, aprobarea și introducerea standardelor educaționale este stabilită de către Direcția Generală a Educației din Găgăuzia, ținând cont de propunerile Ministerului Educației, Culturii și Cercetării a Republicii Moldova. (4) Standardele educaționale a entității teritoriale autonome se aprobă de Comitetul Executiv al Găgăuziei la propunerea Departamentului Principal al Educației din Găgăuzia. (5) Procedura cu privire la elaborarea, aprobarea și introducerea standardelor educaționale de stat la disciplinele: „Limba și literatura găgăuză”, „Cultura, tradițiile poporului găgăuz”, „Istoria Găgăuziei și a poporului găgăuz” se stabilesc de către Direcția Generală a Educației din Găgăuzia luând în considerație propunerile Ministerului Educației, Culturii și Cercetării din Republica Moldova”;

art. 8 alin. (1), care prevede: ”instituțiile gimnaziale, liceale, medii de specialitate, tehnice și de specialitate, de învățământ superior, eliberează persoanelor care au promovat examenele de absolvire sau și-au susținut teza (proiect de diplomă), documente cu privire la studii, în trei limbi, după modelul elaborat și aprobat de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării a Republicii Moldova”;

art. 9 alin. (2), lit. g), i), n), care prevede: ”g) elaborarea și realizarea programelor de dezvoltare a educației în Găgăuzia, aprobarea manualelor și a mijloacelor didactice; i) crearea, reorganizarea și lichidarea instituțiilor publice de învățământ primare, gimnaziale, liceale, extrașcolare, medii de specialitate și superioare, la propunerea managementului de profil cu acordul Adunării Populare a Găgăuziei; n) coordonarea activităților și participarea la gestionarea instituțiilor de învățământ profesional și superior situate pe teritoriul Găgăuziei, prin delegarea unui reprezentant al său, cu drept de vot organelor de conducere: Consiliul Administrativ, Senatul, Consiliul de Dezvoltare Strategică și Instituțională”;

art. 11 alin. (1), care prevede: ”Direcția Generală de Învățământ al Găgăuziei îndeplinește următoarele funcții: a) realizează politica de stat și asigură respectarea legislației în domeniul învățământului pe teritoriul Găgăuziei; b) vine cu propuneri către Comitetul Executiv cu privire la gestionarea, reorganizarea sau lichidarea instituțiilor de învățământ subordonate pe teritoriul Găgăuziei; v) vine cu propuneri către Consiliul local cu privire la organizarea, reorganizarea, și închiderea instituțiilor ante preșcolare și preșcolare; g) organizează și coordonează activitățile pentru optimizarea rețelei instituțiilor de învățământ subordonate, contribuie la finanțarea suplimentară a acestora și dezvoltarea bazei materiale și tehnice; d) efectuează managementul, monitorizarea și evaluarea activităților instituțiilor de învățământ subordonate, precum și a instituțiilor private de pe teritoriul Găgăuziei; e) organizează

asigurarea educațională și metodică a instituțiilor de învățământ și oferă asistență metodică personalului didactic; j) organizează petrecerea examenelor de absolvire în instituțiile preuniversitare și a olimpiadelor elevilor la nivelul autonomiei; z) asigură împreună cu organele Administrației Publice Locale antrenarea obligatorie a elevilor cu vârsta cuprinsă între 7 și 16 ani, la învățământ școlar; i) contribuie la Centrul de Cercetări Științifice: M. Marunevici în procesul de elaborare a manualelor, mijloace didactice privind limba și literatura găgăuză, cultura și tradițiile poporului găgăuz, istoria Găgăuziei și a poporului găgăuz; k) organizează atestarea personalului managerial și didactic al instituțiilor de învățământ în baza Regulamentului aprobat de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării a Republicii Moldova; l) organizează ridicarea gradului de calificare a personalului managerial și didactic; m) nominalizează candidați la premiile de stat a Republicii Moldova și ale unității teritoriale autonome a Găgăuziei; n) încheie acorduri de cooperare în domeniul educației; o) organizează și desfășoară, în conformitate cu regulamentul aprobat de Comitetul Executiv al Găgăuziei, un concurs pentru ocuparea funcției vacante de director al instituțiilor de învățământ, instituțiilor medii de specialitate și profesionale și a colegiilor; p) angajează la lucru în baza rezultatelor concursului și concediază în conformitate cu legea, directorii instituțiilor de învățământ subordonate; r) organizează educația incluzivă pentru copiii cu necesități educaționale speciale; s) organizează deplasarea elevilor și a personalului didactic la instituțiile / de la instituțiile de învățământ în conformitate cu legislația în vigoare; t) organizează vacanța de vară pentru copiii sub vârsta de 14 ani; u) la necesitate organizează activitățile de clase de învățământ simultan; f) pe baza regulamentului elaborat eliberează certificate pentru dreptul de a preda în privat (muncă de meditații) în afara procesului educațional obligatoriu”;

art. 14 alin. (1), lit. z), care prevede: ”contribuie la Direcția Generală Educație din Găgăuzia în desfășurarea unui concurs pentru funcții vacante a șefilor instituțiilor de învățământ preșcolar”;

art. 15 alin. (2), lit. a), care prevede: ”consiliul de administrație al unei instituții de învățământ, împuternicit să ia decizii în domeniul administrării, acționează în baza Regulamentului, aprobat de către Comitetul Executiv al Găgăuziei”;

art. 20 alin. (5)-(6), care prevede: ”(5) în sistemul de învățământ primar, pot funcționa grupurile de meditații, în baza Regulamentului, aprobat de către Direcția Generală Educație din Găgăuzia. (6) învățământul primar se încheie cu testarea, organizată pe baza metodologiei, aprobate de către Direcția Generală Educație din Găgăuzia”;

art. 25 alin. (15), lit. b), care prevede: ”b) la continuarea studiilor la colegiul sau în clasa a XII”;

art. 26 alin. (6), care prevede: ”diploma cu privire la studiile medii de specialitate oferă dreptul de a se angaja și/sau a continua studiile la o instituție de învățământ superior”;

art. 28, care prevede: ”(1) sistemul organelor de conducere ale instituțiilor de învățământ superior include Senatul, Consiliul pentru Dezvoltare

Instituțională Strategică, Consiliul Academic, Consiliul Facultății, Consiliul Administrativ și Rectorul. (2) Senatul instituției învățământului superior este cel mai înalt organ colectiv de conducere, format din personal științific, pedagogic și non-pedagogic, aleși prin vot secret de personal didactic al facultăților, departamentelor, centrelor științifice; din studenți selectați de formațiuni academice și comunități studențești; din reprezentanți ai organelor sindicale; șef Direcția Principală a Educației Găgăuzia; un reprezentant delegat de Comitetul Executiv al Găgăuziei.

Membrii senatului sunt: rectorul, prorectorii și decanii. Mandatul senatului este de cinci ani și este sincronizat cu mandatul rectorului. Mandatul membrilor Senatului din rândul studenților, este de un an cu posibilitatea realegerii pentru un nou mandat. Senatul este condus de rectorul instituției. (3) Consiliul de Dezvoltare Instituțională Strategică este format din nouă membri, printre care: a) trei membri numiți: de Ministerul Educației – unul, de Ministerul Finanțelor – unul, de Comitetul Executiv al Găgăuziei – unul. Membrii desemnați nu pot fi angajați ai ministerelor respective; b) doi membri din statele personalului didactic, care nu sunt în funcții de conducere sau membrii senatului, aleși prin vot secret de adunarea generală a consiliilor facultăților și a reprezentanților studenților în Senat și consiliilor facultăților; v) doi membri delegați de la senat, care sunt experți externi, care nu pot fi membri ai personalului instituției respective; g) rector; d) prorector, responsabil de chestiuni financiare. (4) Membrii Comitetului pentru Dezvoltare Instituțională Strategică sunt numiți pentru un mandat de cinci ani. (5) Președintele Consiliului de Dezvoltare Instituțională Strategică este ales de către membrii consiliului. Angajații instituției nu pot fi aleși în calitate de Președinte a Consiliului de Dezvoltare Instituțională Strategică”;

art. 29, care prevede: ”(1) admitere la ciclu I de învățământ superior - Licențiat se realizează de către instituțiile de învățământ pe bază de concurs în baza metodologiei proprii a instituției de învățământ superior. Metodologia de admitere la Universitatea de Stat din Comrat, în mod obligatoriu ia în considerație rezultatele la olimpiade și concursuri, campionate și întreceri, organizate la nivel de autonomie. (2) Ciclu I de învățământ superior se încheie cu susținerea examenelor și/sau apărarea tezei/proiectul de diplomă pentru o diplomă de licență. (3) Absolvenții primului ciclu de învățământ superior primesc o diplomă de licență a profilul corespunzător și specialitatea corespunzătoare și se eliberează o diplomă de licență. (4) Absolvenții, care nu au susținut examenul pentru o diplomă de licență, primesc (la solicitarea lor) un certificat. Susținerea repetată a examenului pentru o diplomă de licență, se admite de cel mult două ori, pe parcursul a următorilor 5 ani. (5) Diploma de licență confirmă faptul că, titularul său a însușit cunoștințele și abilitățile generale pentru a continua studiile în ciclul II, a primit pregătire profesională inițială, care îi permit angajarea”;

art. 30, care prevede: ”(1) studiile superioare în vederea obținerii diplomei de master se organizează pentru deținătorii diplomei de licență, asigură specializarea într-un anumit domeniu sau o pregătire științifică și didactică mai

largă și este asigurată prin învățământ la zi și cu frecvență redusă. Termenul de învățământ pentru obținerea diplomei de master este 1,5-2 ani. (2) Studiile superioare în vederea obținerii diplomei de master se realizează pentru desfășurarea activităților de cercetare și celor profesionale. (3) Studiile superioare în vederea obținerii diplomei de master în domeniul profesional asigură aprofundarea specializării într-un anumit domeniu și se bazează pe obținerea de cunoștințe, în primul rând de natură aplicativă. (4) Admiterea în instituțiile de învățământ superior a unității teritoriale autonome Găgăuzia pentru obținerea diplomei de master, se realizează pe bază de concurs, în modul stabilit de lege. (5) Planul cu privire la admiterea la programele de master se instituie de către Senatul Instituției Superioare de Învățământ, în limitele competențelor de admitere, instituite prin programele corespunzătoare acreditării. (6) Masteratul se finalizează cu apărarea tezei de master/proiectului de master și cu eliberarea diplomei de master conform profilului corespunzător și a specializării. (7) Diploma de master atestă faptul că, titularul a dobândit competențe academice și/sau profesionale speciale, inclusiv cele de management, de cercetare, și cele de dezvoltare inovatoare. Diploma de master oferă dreptul de a ocupa funcții pedagogice în instituții de învățământ superior sau în institute de cercetare și de a participa la concursul de admitere la studii de doctorat”.

art. 31, care prevede: ”(1) programele de doctorat se desfășoară în școlile de doctorat și sunt finanțate prin diverse mecanisme. Școlile de doctorat sunt organizate în instituțiile de învățământ superior, precum și în cadrul consorțiilor sau al parteneriatelor naționale și internaționale, inclusiv cu participarea organizațiilor din domeniul științei și inovației. (2) Doctoratul se realizează prin intermediul a două forme de program: a) studii științifice de doctorat, care are scopul de a dobândi cunoștințe științifice originale recunoscute la nivel internațional. Studiile științifice de doctorat servesc premisa prealabilă pentru dezvoltarea unei cariere profesionale în domeniul învățământului superior și de cercetare științifică; b) studii profesionale de doctorat în domeniul artei și sportului, cu scopul de a dobândi cunoștințe originale bazate pe aplicarea metodelor științifice și reflectarea sistematică în raport cu creativitatea artistică sau realizările sportive la nivel național și internațional înalt. Studiile profesionale de doctorat pot satisface premisele pentru dezvoltarea unei cariere profesionale în învățământul superior și de cercetare în domeniile artelor și sportului. (3) La concursul de admitere la studii de doctorat pot participa titularii diplomei de master sau al unui document de învățământ echivalent, recunoscut de instituția, care are dreptul de a recunoaște și stabili echivalența documentelor și calificărilor. (4) Studiile de doctorat pot fi organizate cu frecvență și cu frecvență redusă. (5) Studiile de doctorat se finalizează cu susținerea în public a unei teze de doctorat, acordarea titlului de doctor în științe (în domeniul corespunzător) și eliberarea unei diplome de doctor în științe de către instituția care organizează programul de doctorat, după confirmarea de către organul național, care este autorizat să confirme de titluri academice. (6) Diploma de doctor în științe oferă dreptul de a lucra în domeniul științei/ artei/ sportului, precum și de a ocupa funcții corespunzătoare în instituțiile de învățământ

superior, în organizațiile din domeniul științei și inovării, precum și în alte instituții și organizații naționale economice”;

art. 33 alin. (11), care prevede: ”licențele de activitate ale instituțiilor de învățământ private sunt eliberate și anulate de către Direcția Generală de Învățământ, în modul și conform modelul stabilit de Comitetul Executiv al Găgăuziei”.

La intrarea în vigoare, prezenta hotărâre urma a fi publicată în buletinul oficial al Găgăuziei ekspres-kanon, anexa la ziarul regional ”Вести Гагаузии”, de către Adunarea Populară a Găgăuziei.

Nefiind de acord cu hotărârea dată, la data de 02 martie 2021 Guvernatorul Găgăuziei, reprezentat de către Andrei Sobor a depus recurs motivat, prin care a solicitat admiterea acestuia și casarea hotărârii instanței de fond ca fiind ilegală și nefondată.

În susținerea recursului, cu reiterarea motivelor de fapt și de drept anterior invocate, a afirmat că normele prevăzute în Legea cu privire la învățământ corespund Constituției și anume: art. 2 alin. (1) al Legii învățământului U.T.A. Găgăuzia nr. 68 -XXXII/V din 28 aprilie 2016, sintagma „ce nu este reglementată de normele prezentei lege, și de către alte legi și acte normative, ce sunt în vigoare pe teritoriul U.T.A. Găgăuzia”. (2) sintagma ”trebuie să corespundă normelor prezentei legi, și altor legi a Găgăuziei”. Art. 6 alin. (2) al Legii învățământului U.T.A. Găgăuzia, sintagma „ce nu contravine legii Republicii Moldova «cu privire la statutul juridic special al Găgăuziei» și prezentei legi”. Art. 6 alin. (3)-(5); art. 8 alin. (1); art. 9 alin. (2), lit. g), i), n); art. 11 alin. (1); art. 14 alin. (1), lit. z); art. 15 alin. (2), lit. a); art. 20 alin. (5)-(6); art. 25 alin. (15), lit. b); art. 26 alin. (6); art. 28-31; art. 33 alin. (11), ca fiind legale.

Ulterior, invocând ilegalitatea hotărârii din 04 februarie 2021 a Curții de Apel Cahul, la data de 29 martie 2021, Adunarea Populară a Găgăuziei a depus recurs, solicitând admiterea recursului, casarea hotărârii, cu menținerea încheierii din 03 septembrie 2020 a Curții de Apel Cahul.

Recurentul a menționat că, acțiunea depusă de Oficiul teritorial Comrat al Cancelariei de Stat corect a fost declarată inadmisibilă în temeiul art. 207 alin. (2) lit. a) Cod administrativ, pe motiv că există o hotărâre judecătorească definitivă cu privire la un litigiu între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeuri de drept.

În susținerea recursului s-a invocat dezacordul cu hotărârea contestată, considerând-o ilegală și neîntemeiată pe motiv că a fost emisă cu încălcarea normelor de drept procedural, or, instanța de fond urma să țină cont de normele de drept procedurale în vederea neîngrădirii dreptului privind accesul liber la justiție.

În acest context, recurentul Adunarea Populară a Găgăuziei solicită casarea hotărârii din 04 februarie 2021 a Curții de Apel Cahul cu menținerea încheierii din 03 septembrie 2020 a Curții de Apel Cahul.

Astfel, conform art. 245 alin. (1) din Codul administrativ, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei

instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Instanța de apel transmite neîntârziat Curții Supreme de Justiție recursul împreună cu dosarul judiciar.

Din actele cauzei rezultă că hotărârea Curții de Apel Cahul a fost pronunțată în data de 04 februarie 2021 (f.d. 155f.d. 155-170, vol. II).

Totodată, materialele dosarului, denotă cu certitudine că hotărârea motivată din 04 februarie 2021 a Curții de Apel Cahul, a fost expediată cu aviz de recepție în adresa recurenților Guvernatorul Găgăuziei și Adunarea Populară a Găgăuziei care au fost recepționate la data de 26 februarie 2021, (f.d. 193, 194 vol. II).

Astfel, începutul curgerii termenului de depunere a motivării recursurilor este ziua imediat următoare datei calendaristice notificării hotărârii motivate a instanței de fond.

Respectiv, având în vedere că recurenții au depus motivarea recursurilor la data de 02 martie 2021 (f.d.197-203, vol. II) și la 29 martie 2021 (f.d. 208 – 210, vol. II), Colegiul reține că acestea au fost depuse în termen.

Examinând temeiurile invocate în recursurile depuse de către recurentul Guvernatorul Găgăuziei reprezentat de către Andrei Sobor și Adunarea Populară a Găgăuziei, în raport cu materialele cauzei, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție le consideră inadmisibile.

În motivarea concluziei enunțate se rețin următoarele argumente.

În conformitate cu art. 246 alin. (1) Cod administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere, iar în acord cu alin. (2) din art. 246 Cod administrativ, recursul se declară inadmisibil în special în cazurile enumerate la literele a)-f).

Din analiza acestor prevederi, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, în special, nu se limitează doar la temeiurile menționate ci urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține cu valoare de principiu jurisprudențial, că sintagma „în special” denotă caracterul neexhaustiv al temeiurilor de inadmisibilitate și în același timp oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă și care pe cale de consecință nu pot însuși un eventual succes rezultat din examinarea cererii în completul de 5 judecători.

În această ordine de idei, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ reține că, Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul ne devolutiv al recursului dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate sau, după caz,

hotărârile Curții de Apel ca primă instanță într-o eventuală examinare în fond și invocare ex officio a erorilor de drept.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ notează că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus.

Acest argument rezultă și din particularitățile de formă ale reglementării recursului în Codul administrativ și anume din sintagma „motivarea recursului” de la art. 245 alin. (2) din Codul administrativ.

În consecutivitate, motivarea cererilor de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

De asemenea, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor de contencios administrativ.

Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental. În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut.

Există limitări implicit admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45).

Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective, urmând de ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p. 141, § 39).

La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În circumstanțele menționate, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a declara inadmisibile recursurile depuse de Guvernatorul Găgăuziei, reprezentat de către Andrei Sobor și Adunarea Populară a Găgăuziei.

În conformitate cu art. 230 și art. 246 din Codul administrativ, completul

specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursurile depuse de către Guvernatorul Găgăuziei, reprezentat de către Andrei Sobor și de către Adunarea Populară a Găgăuziei se declară inadmisibile. Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
Judecător

Tamara Chișca-Doneva

Judecătorii

Victor Burduh

Nicolae Craiu